

Príspevok do tematického bloku „Zahranície“ dvojmesačníka Revue Civilná ochrana č. 6/2017 na tému: „Jubilejná konferencie =20 let krizové připravenosti ve zdravotnictví=“

Ten čas ale rýchlo letí!! povzdychli si niektorí z dlhoročných organizátorov jubilejného XX. ročníka medzinárodnej konferencie „Medicína katastrof Luhačovice 2017“, teda aj tí, ktorí „boli pri tom skoro od začiatku“. Ak nie pri prvom ročníku v r. 1998, tak aspoň pri treťom, ako napr. dvaja zaslúžilí organizátori a pamätníci: MUDr. Josef Štorek, Ph.D., čestný predseda českej „Společnosti krizové připravenosti zdravotnictví“ a Ing. Anton Tencer, riaditeľ odboru krízového riadenia Ministerstva zdravotníctva SR a zároveň predseda Pandemickej komisie SR. Osobitne si toto jubileum pripomenul generálny riaditeľ odbornej firmy EGO Zlín, spol. s r. o., p. Ing. Pavel Kostka, ktorý hostil v uvedenom roku na svojej pôde ďalších „priekopníkov, otcovzakladateľov konferencie Medicína katastrof“. Spomínal aj terajší námestník ministra zdravotníctva ČR prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D. Účastníkmi vtedy boli hlavne riaditelia viacerých českých zdravotníckych záchranných služieb.

Zúčastnil som sa na jubilejnej už XX. medzinárodnej konferencii MEKA 2017, zorganizovanej a vykonanej v kongresovej sále hotela Harmonie 1 v dňoch 13.-15. júna 2017 - a nič som neoľutoval. Bol som milo prekvapený jej kvalitou a tradične vysokou úrovňou po všetkých stránkach, vo všetkých odborných blokoch. Pestré a reprezentatívne bolo personálne zloženie účastníkov, keď okrem tradičných expertov z Českej republiky a Slovenskej republiky boli na konferenciu pozvané delegácie z 9 krajín troch svetadielov - Európy, Ázie a Ameriky. Nie je prehnané konštatovanie neustáleho nárastu kvality, aktuálnosti tematiky, širokého obsahu a dosahu tejto konferencie u odbornej verejnosti z rezortov zdravotníctva, obrany, vnútra, školstva, novinárskej obce, rozhlasov a televízií, ako aj u laikov nielen v Európe, ale aj v Ázii a Latinskej Amerike. Bolo s čím porovnávať, lebo na odborných konferenciách MEKA sa zúčastňujem pravidelne od r. 2009...

Zalomiť stranu - vložiť obrázky hotela Harmonie 1 Luhačovice a kongresovej sály

<https://harmonie.hotel.cz/photos/>

Toto skvelé, netradičné a zaväzujúce jubileum si zaslúžilo netradičný príspevok, teda okrem odborného pohľadu na výsledky konferencie a možnosti ich aplikácie aj v slovenskej praxi tiež načretie do histórie a cieľov jej vzniku, ako aj zdôraznenie jej odkazu.

Konferencii poskytol záštitu hajtman Zlínskeho kraja, p. senátor Jiří Čunek. Ďalšiu patronáciu konferencii poskytli: Ministerstvo zdravotníctva Českej republiky, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Kancelária WHO v ČR a Kancelária WHO v SR.

Konferenciu podporili odborné subjekty: Asociácia zdravotníckych záchranných služieb, Spoločnosť krízovej pripravenosti zdravotníctva Českej lekárskej spoločnosti Jána Evangelistu Purkyně (SKPZ ČLS JEP) a Asociácia obranného a bezpečnostného priemyslu Ministerstva priemyslu a obchodu ČR.

Mediálnymi partnermi boli: odborný mesačník „112“, dvojmesačník „Rescue report“ a Regionálna televízia TVS pre východnú a južnú Moravu.

Po privítaní účastníkov hlavným organizátorom, vedeckým garantom konferencie MUDr. Josefom Štorekom, Ph.D., sa hlavného uvítacieho prejavu ujal hajtman Zlínskeho kraja, p. senátor Jiří Čunek. Vyjadril radosť nad miestom zvoleným pre konanie MEKA, lebo v Zlínskom kraji je dislokovaná odborná firma EGO Zlín, spol. s r.o. Zdôraznil, že **záchranné zložky IZS sú pre verejnosť veľmi dôveryhodné zložky.**

Následne účastníkov konferencie pozdravili významní zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy: námestník ministra obrany ČR Ing. Tomáš Kuchta, námestník ministra zdravotníctva ČR prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., riaditeľ Vojenskej zdravotníckej agentúry Armády ČR gen. MUDr. Zoltán Bubeník, prezident Asociácie obranného a bezpečnostného priemyslu ČR RNDr. Jiří Hynek, riaditeľ odboru ekonomickej diplomacie ministerstva zahraničných vecí ČR PhDr. Marek Svoboda, riaditeľka odboru exportnej stratégie a služieb Ministerstva priemyslu a obchodu Ing. Jaroslava Beneš-Špalková, prodekan Fakulty logistiky a krízového riadenia Univerzity Tomáše Bati (FLKR UTB) v Zlíne Mgr. Marek Tomašík, Ph.D. a ďalší.

Po pozdraveniach nasledoval **hlavný spomienkový prejav** MUDr. Josefa Štoreka, PhD. na tému „20 let krízové připravenosti ve zdravotnictví - malé ohlédnutí“.

Zdôraznil:

"Bylo to právě před 20ti lety, kdy se na půdě společnosti **EGO Zlín** sešla skupina odborníků a nadšenců jednotlivých oborů se společným cílem, zajistit funkčnost záchranných zdravotních služeb (ZZS) v nových podmínkách; ty byly určovány plošným krytím okresů. Hledání společné platformy konstatovalo, že tento segment zdravotnictví postrádá vlastní odbornou akci - kongres, konferenci; byl tak přijat název „Konference Medicína katastrof“. Základní cíl konference - řešit aktuální témata příslušného roku - a jejich řešení implementovat do systému.“

Obdobne aj **p. generálny riaditeľ, zakladateľ konferencie, potvrdil:** „Je to opravdu již více než 20 let, kdy pojmy jako IZS (integrováný záchranný systém) včetně statusů ZZS, HZS (Hasičského záchranního sboru) a podobně, teprve se tvořily a postupně byla formulována jejich náplň a postavení.“

Až do r. 2006 sa konferencie MEKA konali v zariadení JZD Lukov. Obdobie r.1998-2007 sa nieslo v znamení platnej národnej legislatívy, tzv. krízovej, a dokumentov bezpečnostnej stratégie. Na konferenciách bola citelná neprítomnosť pracovníkov krízového riadenia. Prelomom v organizovaní bol X. ročník MEKA v Parkhoteli Všemina v r. 2007. Keďže stále narastal odborný podiel slovenskej strany, dohodlo sa, že budúci a potom každý druhý rok bude organizovať slovenská strana. Rozvinula sa pevnejšia spolupráca s FLKR UTB v Zlíne. Pozitívom v r. 2008 bolo nepochybne založenie odbornej spoločnosti SKPZ ČLS JEP ako odborného garanta konferencie.

Nosná téma konferencie MEKA 2017 bola zvolená cielene - umožňuje bilancovať premeny v rezorte zdravotníctva, ale aj sledovať vývojovú líniu 20 rokov vlastnej konferencie. Oboje sa premieňalo v čase, v závislosti od novorodiach sa oblastí bezpečnostnej politiky, bezpečnostnej stratégie, bezpečnostnej legislatívy a tvorby potrebnej dokumen-

tácie. Počiatky dnešnej krízovej pripravenosti zdravotníctva v ČR aj SR boli úzko spojené s ideovým zámerom komplexného záchranného systému (teraz IZS), s prevahou účasti zástupcov ZZS. Neskôr boli opatrenia doplňované o zástupcov ďalších zložiek IZS (najmä z HZS ČR a Armády ČR) a napokon aj o zástupcov orgánov krízového riadenia.

Postupom času sa rozvíjali medicínske a organizačné (manažérske) prístupy pre zaisťovanie pripravenosti zdravotníctva zvládať následky mimoriadnych udalostí a krízových situácií na zdravotnícky systém a na zdravotný stav postihnutej populácie. Toto podnietilo vznik a rozvíjanie paralelných odborných aktivít, špecificky zameraných na sledovanú problematiku, ako sú obdobné celoštátne konferencie MEKA organizované **vo februári-marci v Brne a v novembri v Hradci Králové.**

Stále rýchlejšia **premena bezpečnostných hrozieb a vývoj rizík** akceleruje požiadavku na integráciu dostupných národných kapacít a možností, ale aj na širšie a hlbšie zapojenie akademickej obce, na širšiu a intenzívnejšiu medzinárodnú spoluprácu, nielen v rovine IZS, orgánov štátnej správy a samosprávy a akademických autorít, ale aj v rámci efektívnej koordinácie postupov, prístupov a spoločných činností v celom spektre súdobých rizík. V súčasnosti **dominuje rezonancia útokov na nič netušiace mäkké ciele („soft targets“)** a neexistuje iná cesta, než cesta okamžitej, sformovanej a efektívnej spoločnej odozvy so zodpovedajúcou logistikou okamžitého použitia.“

Program konferencie pokračoval štyrmi odbornými blokmi.

Dňa 13.06. I. blok „20 rokov krízovej pripravenosti v medicíne“:

Zahŕňal 11 prezentácií, ktoré hodnotili obdobie 20 rokov konferencie a 20 rokov krízovej pripravenosti okrem iného, systémov zdravotnej starostlivosti ČR a SR vrátane ochrany verejného zdravia. Boli to aj nové výzvy riešené a zdôraznené - biologické riziká, migrácia, terorizmus, národný bezpečnostný audit ČR a ďalší pokrok v oblasti krízovej pripravenosti v medicíne. Tento úvodný blok predstavoval 6 prezentácií od zástupcov Českej republiky a 5 prezentácií od zástupcov Slovenskej republiky.

Vybrané príspevky:

- Úloha MZ v krízovej pripravenosti a biologická riziká súčasnosti - prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D. - námestník MZ ČR,
- 20 rokov krízovej pripravenosti zdravotníctva SR - Ing. Anton Tencer - MZ SR,
- Migrácia a zdravie - plk. MUDr. Zora Brucháčová, MBA, PhD. - MV SR

Dňa 14.06. doobeda II. blok „Medicína katastrof - pripravenosť na hrozby CBRN“:

Tento blok obsahoval celkom 13 prednášok, z ktorých po jednej prezentácii mali zástupcovia Slovenska, Ruska a Brazílie. Tie sa primárne zamerali na zásady lekárskej podpory v núdzi počas významných športových a spoločenských podujatí (Majstrovstvá sveta vo futbale v Brazílii 2014, Letné olympijské hry 2016 v Riu de Janeiro atď.).

Najprínosnejšie príspevky:

- Urgentní příjem "úzké hrdlo" při hromadném příjmu postižených osob - MUDr. Stanislav Jelen - FN Ostrava,
- Přípravenost centra klinika infekčního lékařství NNB k příjezdu pacienta s podezřením na VNN - MUDr. Jana Kulichová - Nem. na Bulovce, Praha,
- MZ státu São Paulo. Zajištění bezpečnosti při světovém poháru FIFA 2014 a LOH 2017. Organizace místních pohotovostních složek. Krizový plán. Evakuační plán. Terorizmus a užití OOP (HAZMAT suits). (ANJ) -Dr. Maria Cecilia Damasceno-FN São Paulo

Dňa 14.06. poobede III. blok „Praktické ukážky“:

Boli vykonané dve praktické ukážky pre účastníkov:

- ukážka pripravenosti na riešenie postihnutia väčšieho množstva osôb nebezpečnou chemickou látkou (pracovala ZZS Libereckého kraja a HZS Zlín),
- ukážka primárneho a sekundárneho transportu pacienta podozrivého na vysoko nebezpečnú nákazu (VNN) (pracovala ZZS Královéhradeckého kraja a HZS Zlín).

Ukážky boli pre svoju kvalitu pozitívne zhodnotené hlavne desiatimi zahraničnými delegáciami (Francúzsko, Taliansko, Chorvátsko, Rusko, Arménsko, Pakistan, Japonsko, Uzbekistan, Čína a Brazília).

Propagácia konferencie okrem komentárov v tlači:

P. generálny riaditeľ Ing. Kostka poskytol dňa 14. júna 2017 poobede interviu regionálnej televízii pre východnú a južnú Moravu „TVS“. Tu prehľadne zhodnotil tematiku a význam prebiehajúceho jubilejného XX. ročníka konferencie MEKA 2017. **Skomentoval dve ukážky činnosti záchranných zložiek IZS** Zlínskeho kraja, Libereckého, Královohradeckého a Moravskoslezského kraja (hasičov, ale hlavne ZZS a urgentných príjmov nemocníc).

P. generálny riaditeľ Ing. Pavel Kostka, EGO Zlín, pri interviu TV šot na webe:

<https://www.youtube.com/watch?v=3W3xAoIR97E>

Hasiči Zlínskeho kraja pri nasadzovaní plynotesných ochranných odevov

ZZS Libereckého kraja pri transporte pacienta postihnutého nebezpečnou chemickou látkou

ZZS Královéhradeckého kraja pri sekundárnom transporte pacienta podozrivého na VNN

Pozorovatelia praktických ukážok činnosti IZS zo zahraničia

Dňa 15.06. IV. blok „Varia (rôzne)“:

Bola v ňom vykonaných 16 prednášok k tematike prípravy a pripravenosti poskytovateľov zdravotníckych služieb z rôznych hľadísk (posádky ZZS, operačné strediská ZZS, nemocnice, prínosy cvičení, metriky na posúdenie dosiahnutých stupňov pripravenosti atď.). Veľmi zaujímavé a prínosné bolo spätné ohliadnutie sa p. Takashiho Hosodu, Ph.D., na závažnú jadrovú haváriu viacerých blokov jadrového zariadenia Dai-chii vo Fukushima v Japonsku v r. 2011, hlavne z hľadiska zdravotníctva a evakuácie jednej z nemocníc. Osem prezentácií zaistila ČR a osem SR.

Vybrané príspevky:

- TBC, stále aktuální zabiják - Ing. Marián Tocimák - NÚTPCH a HCH Vyšné Hágy,
- Cvičení Urgent 2017 - výbuch na UP FNO - MUDr. Stanislav Jelen - FN Ostrava,
- Jaderná tragédie ve Fukušimě (ANJ) - Takashi Hosoda, Ph.D. - FSV UK,
- Metriky pro hodnocení krizové připravenosti ZZS - Mgr. Irena Švarcová - Univerzita obrany Brno

Neplánovaná praktická ukážka

V druhý deň konferencie počas spoločenského večera v čase okolo 23. hodiny bola zábava v plnom prúde - a odrazu v bočnom krídle sály nastalo nápadné hrobové ticho... Čo sa prihodilo? **Pôsobením známeho Murphyho zákona schválnosti** jeden člen francúzskej delegácie bol postihnutý srdcovou príhodou. Účastníci konferencie tak neplánovane uvideli na vlastné oči „ostrý bleskový zásah“ záchranárov zo ZZS Libereckého kraja a ZZS Královéhradeckého kraja na prvú pomoc postihnutému pomocou nepriamej masáže srdca, podpornej injekcie a za použitia automatického externého defibrilátora. Boli to len minúty a pacienta si vyzdvihla službukonajúca mobilná ambulancia ZZS Zlínskeho kraja, ktorá ho odtransportovala za potlesku a slov uznania účastníkov do **Krajskej nemocnice T. Bati, a. s., v Zlíne. Jej špičkové pracovisko „Kardiovaskulárne centrum pre dospelých“ preukázalo vysokú odbornosť, zabralo svojím perfektným vybavením na plné obrátky a podľa slov p. generálneho riaditeľa: „Vrátili francúzskeho pacienta jeho delegácii v lepšom stave, ako keď vycestoval z Francúzska do Luhačovic!!“**

Konferencia a Slovensko

Šťastnú ruku ohľadom účastníkov konferencie mala Sekcia krízového riadenia MV SR, ktorá na ňu vyslala dvoch naslovovzatých expertov, a to **p. Ing. Miloša Kosíra**, vedúceho Kontrolného chemického laboratória (KCHL) CO v Nitre a **p. Ing. Petra Novotného**, vedúceho KCHL CO v Jasove. P. Ing. Kosír je zároveň veliteľom mobilného medzinárodného modulu CO pre CBRN udalosti, disponujúceho tromi mobilnými chemickými laborátormi, a p. Ing. Novotný je jeho platným členom.

V priebehu konferencie p. Ing. Kosír prejavil vo viacerých diskusných príspevkoch záujem o vybrané prezentované témy, ako napr. o problematiku VNN riešenú na vysokej úrovni v Nemocnici na Bulovce (NNB) Praha a o dekontamináciu, zaujímal sa u odborných firiem aj o špeciálne prístrojové vybavenie. K odbornej úrovni a možnému prínosu konferencie pre Slovensko sa vyjadril nasledovne:

„Osobne zo zvedavosti, ale hlavne z odborného hľadiska ma zaujal vysoko sofistikovaný, dôkladne prepracovaný systém starostlivosti o pacienta podozrivého na VNN. Výborne rozpracované sú otázky súčinnosti zasahujúcich zložiek a plynulosti činnosti v priestore zásahu. Z viacerých odborných podujatí s tematikou ochrany života a zdravia, vykonaných na území ČR za mojej osobnej účasti, som nadobudol presvedčenie, že českí experti dokážu obdivuhodne doťahovať odborné opatrenia až blízko dokonalosti, čo u nás nie je pravidlom. Preto si dovoľím touto cestou vyjadriť môj úprimný obdiv, sympatie a poďakovanie za skvelé poučenie...“

P. Ing. Novotný zhodnotil konferenciu takto:

„Vystúpenia jednotlivých prednášajúcich ukázali akýsi prehľad problematiky v oblasti krízového riadenia v zdravotníctve, ktorá je pomerne veľmi zložitá, vzhľadom na nejednotný prístup riešenia a neprehľadnosť v zodpovednostiach a kompetenciách niektorých zdravotníckych organizácii, vzhľadom k tomu, že tu vstúpil aj podnikateľský sektor, ktorý podľa mňa nemá prílišný záujem tieto otázky riešiť a vôbec nie, ak hovoríme o otázke prevencie. Zdravotníctvo je podľa môjho názoru veľmi zaťažené byrokratickým prístupom a nehľadajú sa cesty jednotným a jednoduchším postupom tieto otázky riešiť. To potvrdili podľa mňa aj ďalšie prednášky, ktoré ukázali rozdiel už na úrovni jednotlivých krajov, pričom takéto otázky jednoznačne treba riešiť jednotne. Odznali tu veľmi zaujímavé prednášky na témy pripravenosti riešiť napríklad hromadný príjem zasiahnutých CBRN hrozbami, ktorá je v súčasnosti pomerne reálna. Prednášajúci hlavne z českej, ale aj zo slovenskej strany, ktorí otvorili otázku vízie a skutočnej pripravenosti, ukázali, že je potrebné v tejto problematike ešte veľa, veľa urobiť, vzhľadom k tomu, že vízia je ešte pomerne dosť vzdialená od skutočnosti. Na zabezpečenie úloh a potrieb v oblasti pripravenosti riešiť napr. hromadný príjem a ošetrovanie zasiahnutých pri nejakej katastrofe, respektíve CBRN teroristickom útoku, nie sme celkom tak dobre pripravení, ako niektoré iné krajiny. Z mojich praktických skúseností viem, že tieto scenáre spoločného zásahu veľmi málo cvičíme a chýba nám tu kompletná moderná technika na vyko-

návanie rýchlej hromadnej dekontaminácie postihnutých, ako ju majú k dispozícii napr. Nemci, Švédi, Dáni a iné krajiny, čo je môj osobný postreh z viacerých zahraničných cvičení. Preto ak ju nebudeme mať, tak ďalšia zdravotnícka činnosť bude zbytočná, pretože kontaminovaných pacientov lekári nemôžu ošetrovať. Táto otázka sa rieši u nás čiastočne v spolupráci s Ozbrojenými silami SR, resp. so záchrannými brigádami HaZZ, ktoré nie sú tiež tak dobre vybavené. Tieto otázky ma najviac zaujali, a tak som sa k nim vyjadril.“

Podrobne a prehľadne zhodnotil prínosy uskutočnenej konferencie MEKA 2017 p. MUDr. Štorek, Ph.D., v dokumente: „Závery jubilejného XX. ročníka Medzinárodnej konferencie Medicína katastrof Luhačovice, hotel Harmonie I, 13.-15.6.2017“.

www.skpz.cz

Odbornú úroveň konferencie po jednotlivých blokoch so závermi pre ČR i smerom k zahraničiu podrobne rozobral generálny riaditeľ p. Ing. Pavel Kostka v dokumente „20th Annual International Conference DISASTER MEDICINE“.

www.egozlin.cz

Pri hlbšom záujme o problematiku konferencie podrobný program a prehľad prezentácií záujemcovia nájdu v „SBORNÍKU ABSTRAKT z jubilejného XX. ročníka MEKA 2017 v Luhačovicích 13. 6. - 15. 6. 2017“, www.egozlin.cz.

Na záver medzinárodnej konferencie „MEKA 2017 Luhačovice“ účastníci vrátane členov zahraničných delegácií vyjadrili obdiv, ako ďaleko čo do odbornosti táto etablovaná, prínosná akcia od skromných začiatkov v r. 1998 dospela, poďakovali sa za poskytnutie množstva aplikovateľných informácií a za ich vzájomnú výmenu. Popriali tejto konferencii a jej invenčným organizátorom ďalších dvadsať úspešných rokov.

Vypracoval: Ing. Kamil Schön
Trstín

Použité informačné zdroje

a odporúčaná literatúra:

www.egozlin.cz, www.skpz.cz,

www.unbr.cz, www.fnbrno.cz,

www.mzcr.cz, www.zzskhk.cz,

www.zzslk.cz, www.kntb.cz

- zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném
záchranném systéme a o změně některých
zákonů